

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Десислава Вараджакова,
Национален институт по геофизика, геодезия и география при
Българска академия на науките,
професионално направление: 4.4. „Науки за Земята“,
научна специалност: „Икономическа и социална география (География на туризма)“

Настоящото становище е изготвено въз основа на заповед № РД 38-118/18.02.2022 на ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за участие в състава на научно жури за защита на дисертационния труд **„Концепция за развитие на екотуризъм в Рило-Пирински туристически район“** за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление: 4.4. Науки за Земята, научна специалност: География на рекреацията и туризма на докторант **Мария Георгиева Георгиева**. Съобразено е с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото прилагане и на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Кратки биографични данни

Мария Георгиева е родена на 08.07.1991 г. От представената автобиография в документите по процедурата за защита на дисертационния труд е видно, че докторантката е завършила за бакалавър по „Туризъм“ в Софийски Университет „Св. Климент Охридски“ през 2014 г., а през 2017 г. е станала магистър по „Управление на туризма“ в Нов български университет. Зачислена е за докторант през 2018 г. с научен ръководител проф. Васил Маринов. Отчислена е с право на защита на 22.01.2021 г. Била е стажант в „Аква тур“ ЕООД. Работила е в „Surf 16 Motel“ (САЩ), а в периода 2015-2017 г. последователно е била управител на хотелите „Бон Бон“ и „Бон Бон Хоум“. Собственик е на апартаменти за гости „Фреш“ и „Рила“. От септември 2020 г. е инспектор „Учебна дейност“ към катедра „География на туризма“. Участвала е в проучвания на Германската агенция за международно сътрудничество и Министерството на икономиката. Ползва английски и немски език.

Обща характеристика, структура, съдържание и актуалност на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от 267 страници, от които въведение /2 стр./, изложение /195 стр./, заключение /4 стр./, използвани източници /8 стр./ и приложения /52 стр./. Списъкът на използваните източници обхваща 247 заглавия, от които 147 на кирилица, 76 на латиница и 24 Интернет източника.

Дисертабилността и актуалността на избраната за изследване тема се основават на необходимостта от:

- анализ на връзката между новите тенденции в обществото като стремеж към природосъобразен начин на живот, нужда от по-близък контакт с природата, от една страна, и ролята на туризма за удовлетворяване на тези потребности, от друга;
- търсене на решение за намаляване на негативните ефекти на туризма, намаляване на териториалните диспропорции в неговото развитие, преодоляване на сезонността и превишаването на поемния капацитет на дестинациите чрез развитието на щадящи средата форми на туризъм, каквато е екотуризмът.

Дисертационният труд е добре структуриран. Във въведението в ясен и концентриран вид са представени предмета, обекта, основната цел, комплекса от изследователски задачи и методологията на изследването.

В първа глава са представени теоретико-методологичните основи на изследването. Разгледани са същността, особеностите и основните характеристики на екотуризма. За целта е описано историческото му развитие, направена е класификация на дефинициите на този вид туризъм като са обособени четири основни групи. Разгледани са осемте принципа на екотуристическия продукт според международния стандарт за екотуризъм The Green Globe 21, отбелязани са основните характеристики на екотуристите, разгледан е екотуризмът в контекста на други видове туризъм, с които е отъждествяван, открити са някои слабости на този вид туризъм, отделено е внимание на ролята на политиката и планирането в контекста на екотуризма. В методическата част е представен обхвата на изследването, в териториален, времеви и съдържателен аспект, разгледани са факторите на външната среда, влияещи върху развитието на екотуризъм в Рило-Пирински туристически район (РПТР), съответно на международно и на национално ниво, посочени са факторите на вътрешната среда, които са разгледани по-задълбочено в следващите глави. Посочени са възможностите и ограниченията за развитие на екотуризъм в моделния район. Представени са използваните методи в научното изследване и източниците на информация.

Във втора глава е направен анализ на външната среда за екотуризъм. За целта са открити някои ограничения по отношение на регистрирането на търсенето на този вид туризъм. Представени са и резултатите от доклада "Ecotourism market. Global opportunity analysis and industry forecast, 2021-2027", който разглежда международните пътувания с

цел екотуризъм. Посочени са някои международни и български сертификационни програми в областта на този вид туризъм. Представена е политиката на Коста Рика като водеща дестинация за устойчив и екотуризъм.

В трета глава е разгледана вътрешната среда за развитие на екотуризъм в РПТР. Описани са географското положение и достъпността на района. Разгледан и оценен е потенциала на природната среда за развитие на екотуризъм в моделната територия. Описани са и антропогенните туристически ресурси. Представени са данни за социално-икономическата среда за развитие на туризма. Разгледани са възможностите за екотуризъм в контекста на други видове туризъм, за които има условия в РПТР.

В четвърта глава фокусът е поставен върху външната и вътрешната правно-политически среди за развитие на екотуризъм. Разгледани са международни и български нормативни документи, касаещи развитието на този вид туризъм. Представени са субектите на управление на местно и регионално ниво и основните планови документи относно екотуризма в РПТР.

Глава пет е насочена изцяло към възможностите за развитие на екотуризъм в РПТР. Проследено е историческото развитие на туризма в района, разгледано е туристическото предлагане и туристическото търсене в изследваната територия. Направен е сравнителен анализ на мненията на заинтересованите страни относно екотуризма и основни негови характеристики в РПТР.

В глава шест е предложена концепция за териториално развитие на екотуризма в РПТР. Разгледани са силните страни и възможностите за развитие на този вид туризъм в изследваната територия. Очертани са основните проблеми и насоки за решение, дефинирани са стратегическите цели и приоритети за развитие на екотуризъм в РПТР.

Авторефератът коректно отразява същността на дисертационния труд.

Представеният от кандидата дисертационен труд показва задълбочените теоретични знания в областта на туризма и способността на докторанта да реализира самостоятелни научни изследвания.

Научни и научно – приложни приноси в дисертационния труд

Научните приноси в дисертационния труд са свързани с дефинирането на основните характеристики на екотуризма, систематично изведени на базата на критичен анализ на научната литература.

Научно-приложните приноси са свързани с разработването на приложен модел и методика на изследването на екотуризма в конкретна дестинация, в т.ч. инструменти на изследването (въпросници) и предложена концепция за развитие на екотуризма в РПТР, разработена въз основа на цялостен и основан на доказателства анализ на възможностите и ограниченията за развитие.

Критични бележки и препоръки

Нямам сериозни критични бележки към съдържанието и същността на дисертационния труд. Препоръчвам докторанта да се насочи към публикационна активност в реферирани и индексирани издания по SCOPUS и Web of Science.

Въпроси към дисертанта

1. Какво е мнението на докторанта относно развитието на екотуризма в изследвания район в условията на пандемия от COVID-19? Смята ли, че ще има увеличено търсене на този вид туризъм?

Заклучение

Актуалността на темата на дисертационния труд, неговата структура, съдържание, резултатите и приносите му предоставят достатъчно доказателства за компетентността на докторанта. Кандидатът е представил и три публикации (две самостоятелни и една в съавторство – общо 50 т. при изискуеми 30 т.), с които покрива минималните наукометрични изисквания. Това ми дава основание да изразя своята положителна оценка и да предложа на научното жури да присъди на Мария Георгиева образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 4.4. „Науки за Земята“, научна специалност „География на рекреацията и туризма“.

26 април 2022 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Д. Вараджакова/